

Catechesis
RELIGIONIS
CHRISTIANÆ

QVÆ TRADITVR
in Ecclesijs & Scholis Ele-
ctoralis Palatinatus.

Ex Libr. y
J. Salisbury
J. Salisbury

OXONIÆ

Excudebat *Guilielmus Turner*
Academiae Typographus.

M D C XXIX.

M A R C I VIII.

*Qui erubuerit me & sermones
meos, in generatione hac adultera
& peccatrice: hunc erubescet eti-
am Filius hominis, cum venerit
in gloria Patris sui, cum sanctis
Angelis.*

F R I D E R I C V S
D E I G R A T I A P A-
L A T I N V S R H E N I , A C
Sacri Imperij Romani Ele-
ctor , Dux Bavariae ; &c.

Omnibus quibus commis-
sa est cura Ecclesiarum , &
Scholarum , quæ sunt in Pa-
latinatu ; S. D.

Ostquam quid nostri
sit muneris , ex ver-
bo Dei , atque ex na-
tura ipsa cognovi-
mus nosq; in eo , ipse
potissimum , qui id
nobis imposuit , Deo

Opt. Max. parere oportere : statuimus et
nihil esset , in quo tam in univerfa vita
laboraremus , quā ut cognoscere & consciencie-
ria satisfaceremus , & nostrorum salutis ,
quantum in nobis esset , consuleremus .

Cūm autem non satis esse existima-
remus , nos ita consilio & ratione justi-
ciam administrare , ut nigris fidei commis-
si populi , jus & honestatem colentes
placidè tranquilleque viverent , nisi eo
etiam perducerentur , ut Deum Creato-

rem suam ac Redemptorem ex verbo ipsius recte cognoscerent: (nam id unicum firmum fundamentum, cum ceterarum virtutum, tum vel maxime omnis obedientia & vera erga Deum pietatis) Cœpimus toto animo de ista recognoscere, nihil cupientes pretermittere, quod ad eam beatitudinem tum parandam tum conservandam pertineret. Etsi autem & ab iis qui nos proxime antecesserunt, cognatis nostris Palatinis ac Electoribus (quorum memoriæ cum amore & reverentia usurpamus) ut utiliter & pœnitentia instituta sunt, ad gloriam Dei illustriam, & populum in officio retinendum: tamen ut ipsi in principio gubernationis nostra experti sumus, non e. i. adhuc est diligentia in illis exequendis, & ad utilitatem publicam accommodandis, quam par fuerat in retanta adhiberis. Quocirca minime mirum est, si quæ sperati erant fructus, percipi non potuerunt. His rebus permotis sumus, ut non solum, quæ ab ipsis recte instituta essent, revocaremus ac restitueremus: verum etiam, ut quæ manus firma essent, fulciremus: quæ vero corrupta & depravata essent, ea emendaremus et corrigeremus. Iacebant Schola, tenera juventus negligebatur, nulla erat in religione Christiana certa & consensio institutio. Ita que

que vel male, vel ad nullam certam normam, sed ad cuiusque arbitrium iuretus erudiebatur, vel omnino non informabatur, sed rudis prorsus & impolita relinquebatur. Ex quo, proh dolor! cum alii infinita mala extiterunt, tum illud imprimitur, ut aut vera religione non instruti, aut varijs erroribus implicati, aut non neoessarijs quæstionibus generati, infeliciter cum summa insatia adolescenterent. Cum has tantas calamitates intueremur, & id quod res est cogitaremus: videlicet nec Ecclesiam, nec Rem publicam, atque adeò ne familias quidem constitutus, nee ullam honestati aut disciplina inter cives locum esse posse, nisi rudis iuventus à primis annis, una & consentienti voce ad veram sinceramque religionem instrueretur, assidueque in ea exercitaretur: rei necessitas fecit, ut huic malo, qua possemus ratione, quam celerrime occurreremus, ne in hoc non postrema nostri munieris parte debitum officium iheristo à nobis desiderari possit. Quapropter Theologis nostris, & quibus in nostra ditione præcipua Ecclesiis cura est commendata, negotiis dedimus, ut Catechesis in religionis Christianæ, ex verbo dei, Germanicè & Latinè conscriberent, quo in posterum nois iuventuti solùm restiùs propiciatur,

A 3 scđ

sed quo concessionatores etiam q̄o ludimaga-
gistris certam habeant q̄o definitam for-
matam, ad quam juventutem in templis
q̄o scholis informent, ne pro suo arbitrio
nova subinde instituant, aut ea tradant,
qua verbo Dei non sint consentanea.

Vestrū nunc porro erit, cum ob gloriā
Dei, cum ob vestrā eorumq; qui et nostra
q̄o vestrō fidei concordis sunt, salutem;
hanc Catechesis grato animo excipere,
eam p̄feris tū in Scholis, tū in Ecclesīs
proponere eorumq; auribus q̄o animis af-
fidū ac diligenter inculcare, quo eam
vita q̄o factis paulatim exprimere assu-
escant. Quod si à vobis, vt q̄o fides vestrā,
q̄o munus divinitus impositum postulat,
præstitum saceret: op̄imam spem habe-
mus fore, vt Deus Optimus Maximus
proper Christum nostri misertus, pœnas,
q̄o meistis sumus, remittat, q̄o pro pa-
ceris sua bonitate vestrō labores secun-
det, totiq; regioni beneficiat. Quod vt ab
eo toto pectore contendimus, ita vos eis
am atque etiam monemus, vt nostram de
vobis spem magis magisque confirmare
q̄o augere studeatis.

Heidelbergæ, XIX. Januarij, 1563.

CATE

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣବିଜ୍ଞାନାଳୟ

CATECHESIS RELIGIONIS CHRISTIANÆ.

DOMINICA I.

! Quæst. 2.

Vae est vniuersa iudeorū
solatio in vita, & in
morte?

Resp. Quod ani-
mo pariter & corpo- a *1 Cor. 6.*
re *a*, five viuam, five *19. 20.*
moriar *b*, non meus, *1 Thes. 5.*
sed fidissimi Domini *10.*

& Servatoris mei Iesu Christi sum proprius *c*, qui pretioso sanguine suo, pro omnibus peccatis meis plenissimè satisfaciens *d*, me ab omni potestate diaboli liberavit *e*, meque ita conservat *f*, ut sine voluntate Patris mei cœlestis, ne pilus quidem de meo capite possit caderet *g*, immò verò etiam omnia saluti meæ servire oporteat *h*. Quocirca me quoq; suo Spiritu de vita æterna certum facit *i*, vtque ipsi deinceps vivam, promptum ac paratum reddit *k*. b Rom. 14.
8.
c 1. Cor. 3.
16.23.
d 1. Pet. 1.
19.
1. Joh. 1.
7. & 2. 2.
e 1. Joh. 3.
8.
Heb. 2.14.
f Eph. 6.39.

g. Mat. 10. 30. Luc. 21. 18. h Rom. 8. 28. i 2,
Cor. 1. 22. G 5. 5. Ephes. 1. 14. R:m. 8. 16
k Rom. 8. 14, 25.

Quæs.

De Hominis miseria.

Quæst. 2. *Quæ sunt tibi scitis ne-cessaria, ut ista a consolacione fruens, be-ate vivas & morsaris?*

1. *Iac. 24.* Tria 1: Primum, quanta sit peccati mei & miseriae meæ magnitudo *m.* Se-
2. *47.* cundum quo pacto ab omni peccato &
3. *Cor. 6. 11* miseria liberer *n.* Tertium, quam gratiâ
4. *Tit. 3. 3. 4.* Deo pro ea liberatione debeam *o.*
5. *6. 7. 8.*

in John. 9.

6. *Rom. 3. 10.* n *Ieh. 17. 5.* o *Ephes. 5. 10.*
7. *5. Pet. 2. 9. 10. 11. 12.* *Rom. 6. 11. 12. 13.* *Matt.*
8. *3. 16. 2.* *Tim. 2. 25.*

PRIMA PARS.

De hominis miseria.

DOMINICA II.

Quæst. 3.

* *Rom. 3.*

10.

VNde tuam miseriam cognoscis?
Ex lege Dei *.

p *Exod. 20.*

17.

4 *Quid a nobis postulat Lex Des?*
Id docet nos Christus summatim,
Matth. 22. Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota cogitatione tua, & p ex omni-
bus viribus tuis. *I*stud est primum & maximum mandatum. Secundum autem simile est huic, Diliges proximum tuum sicut & ipsum. Ab ipsis duobus mandatis
etiam & Prophætæ pendent.

5 *Num*

De hominis miseria.

5 Num hæc omnia perfectè servare potes?

Minimè q: natura enim propensus sum ad odium Dei & Proximi r.

D OM IN ICA III.

6 Num ergo Deus hominem ita præsum, & perversum condidit?

Nequaquam s: Imo vero bonum & ad imaginem sui condidit eū r, hoc est, vera justitia & sanctitate prædictum, ut Deum Creatorem suum rectè cognosceret, ex animo diligeret, cum eo beatius in æternum viveret, idque ad eum laudandum & celebrandum u.

7 Vnde igitur existit hæc natura humanae prævitæ?

Ex lapsu & inobedientia primorum parentum Adami & Evæ x. Hinc natura nostra ita est depravata, ut omnes in peccatis concipiamus, & nascamur y.

8 An vero adeo corrupti sumus, ut ad bene agendum prorsus non sumus idones, & ad omne vitium præclives?

Certe z. nisi per Spiritum Sanctum regeneremur a.

D OM IN ICA IV.

9 Annon igitur Deus homini injuriam facit, qui ab eo in Lege flagitet, quæ præstare non queat?

Minimè b: Nam Deus hominem talem considerat, ut ea præstare pos-

q Rom. 3.

r Ro. 8. 7.

Eph. 2. 3.

Tit. 3. 3.

s Gen. 1.

37.

t Gen. 1.

26 & 27.

v 2. Cor. 2.

18.

Col. 3. 10.

Eph. 4. 24.

x Gen. 3.

Rom. 5. 12.

18. 19.

y Psal. 51.

7.

Gen. 5. 3.

z. Job. 3. 6.

Gen. 6. 5.

Job. 14. 4.

& 15. 14.

16. & 35.

Esa. 53. 6.

a Job. 3. 5

b Eph. 4.

24.

A s ser,

2. Lm. 10. 3. c. 670. d. Ro. 5.12. sete, verum homo impulsore Diabolo, sua ipsius contumacia, se & omnem pod. steritatem divinis illis donis orbavit d.

10 *Num Deus hanc contumaciam, & defectiōē hominis dimitit impunita?*

e Ro 5.12. Heb. 9.27. Imò verò horrendis modis irascitur e, tum ab innata nobis peccata, tū ob ea,

3. Deut. 27. 26. quæ ipsi committimus, eaque justissimo judicio præsentibus & æternis suppli-

Gal. 3. 10. cijs punit, quemadmodum ipse pronun- ciat; Maledictus omnis, qui nō perma- net in omnibus, quæ scripta sunt in li- bro legis, ut ea faciat s.

11 *Annon igitur Deus etiam est mi- sericors?*

1. Exod. 34. 6. Est ille quidem misericors g, verum ita, ut etiam sit justus h. Quapropter postulat ejus justitia, quod adversus

h. Exod. 20. 5. p. 5. 6. 14. summam Dei maiestatem commissum est, id quoque ut summis, hoc est, sem-

piternis, cum animi tum corporis sup- plicijs luantur.

SECUNDA PARS.

De liberatione hominis.

DOMINICA V.

Quæst. 12.

Q *Vonsam igitur res dei iudicio, temporalijs et æternis pænis ob- novij furus: Est ne reliqua vilis*

re. 180

ratio autem *via*, qua his paenitentibus liberemur,
& Deo reconciliamur?

Vult Deus suæ justitiae satisficerii; i. Exod. 20.
quocirca necesse est, vel per nos, vel per 5. & 23.7.
alium satisfaciamus k. k Rom. 8.

i. 3. Possimusne ipsi per nos satisfacere? 3. 4.

Nulla ex parte: quinetiam debitum
in singulos dies augemus l. 1 Iob. 9. 3. 4.

i. 4. Poteſtne vlla creaturarum, in cælo & 5. 15.
vel in terra, qua tantum creatura sit, Mat. 6. 12.
pronobis satisfacere?

Nulla: nam principio non vult Deus
quod homo peccavit, id in vlla alia crea-
tura plectere m. Deinde nec potest in Heb. 2.
quidem, quod nihil nisi creatura sit, ira 14.
Dei adversus peccatum sustinere, & a-
lios ab ealiberare n. n Ps. 130. 3.

i. 5. Qualis ergo querendus est media- o 1. Cor. 1.
tor et liberator?

Qui vero quidem homo sit o ac per- p Ier. 23. 6.
fectè justus p & tamen omnibus crea- Isa. 53. 11.
turis potentior, hoc est, qui simul etiam 2. Cor. 5.
sit verus Deus q. 14.

DOMINICA VI. Heb. 7. 16.

i. 6. Cur necesse est eum verum hominem, q Iſ. 7. 24.
& quidem perfectè justum esse? Rom. 8. 3.

Quia justitia Dei postulat, vt eadem Ier. 23.
natura humana quæ peccavit, ipsa pro r Rom. 5.
peccato dependat r. qui verò ipse pec- 12. 15.
cator esset pro alijs dependere non pos- s. 1. Pet. 3.
set.

Quare

6 De liberatione hominis.

17 Quare oportet cum simul essent
verè Déum esse?

Ut potentia suæ divinitatis, onus iræ
divinæ, carne sua sustinere *a*, nobisque
ē Isa. 53. amissam justitiam & vitam reparare ac
8. restituere possit *b*.

Act. 2. 24. 18 Quis autem est ille Mediator, qui
1. Pet. 3. simul est verè Deus, et verus ac perfe-
18. ctè justus homo?

v 1. Joh. 1. Dominus noster Iesus Christus *x*, qui
2. & 4. 9. factus est nobis Sapientia à Deo, Iusti-
10. tia, Sanctificatio & Redemptio *y*.

Joh. 3. 16. 19 Vnde id scis?

x Matth. 1. Ex Evangelio, quod Deus primùm
23. in Paradiso patescunt *z*, ac deinceps per
1 Tim. 3. Patriarchas *a* & Prophetas propagavit:
16. Sacrificijs, reliquisque ceremonijs Le-
Luc. 2. 11. gis adumbravit *b*. Ad extremū verò per
y 1. Cor. 1. filium suum vnigenitum complevit *c*.
30.

DOMINICA VII.

2 Gen. 3. 20 Num igitur omnibus hominibus,
15 qui in Adamo perserant, per Christum
4 Gen. 22. salus redditur?

18. & 40. Non omnibus: verū ijs tantū, qui
10, 11. vera fide ipsi inseruntur, ejusque bene-
Rom. 1. 2. ficia amplectuntur *d*.

Heb. 1. 1. 21 Quid est fide?

Act. 10. Est non tantum notitia, qua firmiter
13. assentior omnibus quæ Deus nobis in-
b Joh. 5.

46. c Rom. 10. 4. d Ioh. 1. 12. Psl. 2. 12.

verbo

verbo suo patefecit e, sed etiam certa e Heb. 11.
fiducia f à Spiritu Sancto g, per Evan- 13.
gelium in corde meo accensa h, qua in Iac. 2. 19.
Deo acquiesco, certò statuens, non so- f Rom. 4.
lum alijs, sed mihi quoq; remissionem 16. & 10.
peccatorum, æternam nullitiam & vi- 10.
tam donatam esse i, idque gratis, ex g Mat. 16.
Dei misericordia propter vnius Christi 17.
meritum k. 2. Cor. 4.

22 Quan:m sunt illa qsa necesse est 13.
hominem Christianum credere? Ich 3.5.

Omnia quæ nobis in Evangelio pro- Gal. 5. 22.
mittuntur l, quorum summa in Symbo- h Rom. 1.
lo Apostolico, seu in Capitibus catholi- 16. et 10.
æ & indubitatæ omnium Christiano- 17.
rum fide, breviter comprehenditur. 1 Heb. 10.

38.39 Eph. 2.7,8,9. Rom. 5.1. k Matth. 28. 20.
Rom. 3.24,25. l Ioh. 20.31. Matth. 28. 20.

23 Quid est illud Symbolum?

Credo in Deum Patrem
omnipotentem, Creatorem
cœli & terre.. Et in Iesum
Christum Filium ejus unigeni-
tum, Dominum nostrum, qui con-
ceptus est de Spiritu Sancto, natus
ex Maria Virgine, passus sub
Pontio Pilato, crucifixus, mor-
tui, & sepultus, descendit
ad

3 De liberazione homini.

ad inferna, tertio die resurrexit a mortuis, ascendit ad caelos, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis, inde venturus est iudicatum viuos & mortuos. Credo in Spiritum Sanctum. Credo sanctam Ecclesiam Catholicam: Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam eternam.

DOMINICA VIII.

24 In quat partes distribuitur hoc Symbolum?

In tres partes. Prima est de aeterno Patre, & nostri creatione. Altera est de Filio, & nostri redemptione. Tertia est de Spiritu Sancto, & nostri sanctificatione.

in *Deut. 6.* 24. *Eph. 4.* 4. *5.* & *6.* *Es. 61.1.* 25. *Cum una sit tantum essentia divina in tre; cur tres istos nominas, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum?*

Mat. 3.16. Quia Dens ita se in suo verbo paterat. *17.28.19.* fecit n' quod tres haec distincte personae sint unus ille verus & aeternus Deus.

De Patre.

DOMINICA IX.

26 Quid credis, cum dixi: Credo in Deum Patrem omnitoentem, creato-

rem.

iēni cœli & terra?

Credo æternū Patrem Domini nostri Iesu Christi, qui cœlum & terram, ^{o Gen. 1.} cum omnibus quæ in ijs sunt, ex nihilo ^{psal. 33. 6.} creavit ^{p. Ps. 104.} quique eadem æterno suo ^{g. 115. 3.} consilio & providentia sustentat ac gubernat ^{Mat. 10. 29.} propter Christum, Deum meum & Patrem meum esse: itaque sic ^{Heb. 1. 3.} ei confido, sic in eo acquiesco, ut non ^{36.} dubitem, quin provisurus sit omnibus, ^{q. Ioh. 1. 12.} tum animo, tum corpori meo necessarijs r. ^{Rom. 8. 15.} Quietiam, quæ mihi mala in ^{Gal. 4. 6. 7.} hac ærumnosa vita immittit, ea in meam salutem sit conversurus ^{f.}, cum & ^{Eph. 1. 5.} facere id possit, ut omnipotens Deus ^{t.}, r ^{Ps. 57. 22.} & facere id velit, ut benignus Pater ^{v.} ^{Mat. 5. 25.}

DOMINICA X.

26. *Luc.*27 *Quid est providentia Dei?*

32. 22.

Omnipotens & ubique præsens Dei vis x, quâ cœlum ac terram, cum omnibus creaturis, tanquam manu sustinet ^{f. Ro. 8. 28.} ac gubernat ^{t. Rom. 10. 12.} ut quæ terra nascuntur, ^{v. Mat. 6. 26. g. 7.} pluvia item & siccitas, fertilitas & sterilitas, cibus & potus ^{z.}, bona & adversa ^{g. 10. 11.} valetudo ^{x. Act. 17.} & divitiae & paupertas ^{b.} omnia ^{z. 25. g. 7.} deniq; non temerè aut fortuitò, sed paterne ejus consilio & voluntate continentur.

28 *Quid notis prædest hæc cognitio creationis & providentia divina?*

z. *Ier. 5.*

24.

Act. 14. 17. a Ioh. 9. 3. b Prov. 21. 2.

V. 5.

c Rom. 5.3. Ut in adversis patientes c, in secun-
 d. Eccl. 1.3. dis grati simus d, in futurum vero opti-
 Job. 1.21. nam in Deo fidissimo patre spem repo-
 d. Deut. 8. sitam habeamus e, certo scientes, nihil
 10. esse, quod nos ab ejus amore abstra-
 1 Thes. 3. hat f, quandoquidem omnes creaturæ
 18. ita sunt in ejus potestate, ut sine ejus
 e Rom. 5. arbitrio non modo nihil agere, sed ne
 45.6. moveri quidem possint g.

f Rom. 8.

38, 3.

g Job, 1.12

29. Quare *Filius Dei* appellatur Ie-
Pior. 21.1 sus, hoc est, *Saluator*?

Act. 1.7. Quia nos salvat ab omnibus peccatis
 25.28. nostris h. Nec ulli salus aliunde peti-
h. Mat. 1. debet, nec alibi reperiri potest i.

21. 30 Credunt ne igitur illi in unicum
 Heb. 7.27. Servatorem Iesum qui à sanctis, aut à
 i Act. 4.12 se, aut aliunde felicitatem aut salu-
tem querunt?

Non: Etsi enim verbo quidem eo
 Servatore gloriantur, re ipsa tamen ab-
 k Cor. 1.13 negant, unicum Servatorem Iesum k.
 31. Necesse est enim, aut Iesum non esse
 Gal 5.4. perfectum Servatorem, aut qui eum
 Servatorem vera fide amplectuntur,
 1 Heb. 12.2 eos omnia in ipso possidere, quæ ad
 Esa. 9.6. salutem requiruntur l.

Col. 1.19.

20. et 22.20

John 1.16.

DOMINICA XI.

De Filio.

DOMINICA XII.

DOMINICA XIII.

31 Quare appellatur Christus, hoc
est,

est, Vnctus?

m Ps. 45. 8

Quod à Patre ordinatus, & Spiritu *Heb. 1. 9.*
Sancto vncstus sit *m*, summus Propheta *n* *Denz.*
ac Doctor *n*, qui nobis arcanum confili- *18. 15.*
um & omnem voluntatem Patris, de re- *Act. 3. 22.*
demptione nostri patefecit *o*: & summus *o Ioh. 1. 18.*
Pontifex, *p* qui nos vnico sacrificio sui *et 15. 15.*
corporis redemit, ac assiduè pro nobis *p Ps. 110.*
apud Patrem intercedit: *q* & Rex, qui *4.*
nos suo verbo & Spiritu gubernat, & *Heb. 7. 21.*
partam nobis salutem tuerit & con- *et 10. 12.*
servat *r*. *q Rom. 8.*

32 Cur vero tu Christianus appellaris? *34 et 5.*

Quod per fidem, membrum sum Ie- *9. 10.*
su Christi *s*, & vocationis iphus parti- *r Psal. 2. 6.*
ceps *t*, vt & nomine ejus confitear *u*, me- *Luc. 1. 33.*
que sistam ipsi vivam gratitudinis ho- *Mat. 28.*
stiam *x*, & in hac vita, contra peccatum *18.*
& Satanam libera & bona conscientia *Ioh. 10. 28.*
pugnem, & postea æternum cum Chri- *s Act. 11.*
sto regnum in omnes creaturas teneam *y*. *26.*

DOMINICA XIII.

1 Cor. 6. 15

33 Quam ob causam Christus voca- *t 1 Ioh. 2.*
tur Filius Dei unigenitus, cum nos *27.*
quoniam simus filii Dei? *Esa. 59. 21*

Quia solus Christus est coæternus *Act. 2. 17.*
& naturalis æterni Patris Filius *z*; Nos *Ioel 2. 28.*
autem propter eum, ex gratia, à Patre *v Marc. 8.*
38. x Rom. 12. 1. Apoc. 5. 8. 10. 1. Pet. 2. 9. 2. Tim.
2. 12. Rom. 6. 12. 13. Apoc. 1. 6. y 1. Tim. 1. 18. 19.
z Ioh. 1. 14. 18. Heb. 1.

adoptioni

a Ro. 8. 15. adoptari sumus a.
 Eph. 1. 6. 34 Qua de causa appellas eum Do-
 b 1. Pet. 1. minum nostrum?
 18. 19. & Quia corpus & animam nostram à
 2. 9. peccatis, non auro, nec argento, sed
 1. Cor. 6. 20. præioso suo sanguine redimens, & ab
 & 7. 23. omni potestate Diaboli liberans, nos
 1. Joh. 11. sibi proprios vindicavit b.

C 17. 5.

Rom. 1. 4. 35 Quid credis cum dicis. Concep-
 d Rom. 9. 5. tus est per Spiritum Sanctum, natus ex
 e Ich. 5. 14. Maria virgine?

Gal. 4. 4.

f Mat. 1. permanet verus ac aeternus Deus d, na-
 18. 20. turam verè humanam ex carne & san-
 g. Psal. guine virginis Mariæ e operatione Spi-
 132. 11. ritus Sancti assumpsit f, vt simul sit ve-
 Rom. 1. 3. rum semen Davidis g, fratribus suis per
 h Phl. 2. 7. omnia similis h excepto peccato i.

i Heb. 4.

15. & 7. 36 Quem fructum percipis ex san-
 26. eti conceptione & nativitate Christi?

k Heb. 2.

16. 17. Quod is noster sit Mediator k, & sua
 1 Psal. 32. innocentia, ac perfecta sanctitate, mea
 1. peccata, in quibus conceptus sum, tegat,
 1 Cor. 1. ne in conspectum Dei veniant l.

30.

DOMINICA XV.
 37 Quid credis, cum dicis: Passus est?
 Eum toto quidem vita suæ tempore,
 quo in terris egit, præcipue vero in
 ejus extremo, iram Dei adversus pec-
 catum universi generis humani, corpo-

re & anima sustinuisse *m*, vt sua passio- m 1. *Per-*
ne tanquam vnico sacrificio propitiato- 2. 24. *Q*
rio *n*, corpus & animam nostram ab æ- 3. 18.
terna damnatione liberaret, & nobis *Esa. 53. 12*
gratiam Dei, justitiam & vitam æter- *n 1. Ioh. 2. 3.*
nam acquireret. *Q 4. 10.*

38 *Quid causæ fuit cur sub judice pi- Rom. 3. 26.*
lato pateretur? *o Luc. 23.*

Vt innocens coram judice politico I 3. 14. 15.
damnatus *o* nos à severo Dei judicio, Ioh. 19. 4.
quod omnes manebat, eximeret *p*. *Act. 3. 14.*

39. *Est* vera quiddam amplius, quod p. *Psi. 69. 5.*
affixus sit crux, quam si also genere *Esa. 53. 4.*
mortis affectus esset? *Q 5.*

Sane amplius. Ex hac enim re sum 2. *Cor. 5. 21*
certus, eum maledictionem, quæ mihi *Gal. 3. 13.*
incumbebat, in se recepisse: nam mors *14.*
crucis à Deo erat maledicta *q*. *q Deut. 23.*
23.

DOMINICA. XVI.

40 *Cur necesse fuit, vt Christus ad* *Gal. 3. 13.*
mortem usque se demitteret? *r Gen. 2. 17*

Propterea quod justitiae et veritati *s Heb. 2. 9.*
Dei, *r* nullo alio pacto pro nostris pec- *14. Q 15.*
catis potuit satisfieri, quam ipsa morte *Phil. 2. 8.*
Filiij Dei *s*. *t Act. 13.*

41. *Quare etiam sepultus est?* *29.*

Vt eo testatum faceret, se verè mor- *Mat. 25.*
tuum esse *t*. *60.*

42 *At cum Christus pro nobis mortem* *Luc. 23. 53*
oppetierit, cur nobis quoq; est moriendū? *Ioh. 19. 38.*

Mors nostra non est pro peccatis no- *Act. 13.*
stris 29.

stris satisfactio, sed peccati abolitio, &
transitus in vitam æternam v.

v *Ioh. 5.24.* *Phil. 1.23.* 43. *Quid præterea capimus commodi*
Rom. 5.24. *ex sacrificio & morte Christi?*

Quod virtute ejus mortis vetus no-
ster homo vna cum eo crucifigitur, in-
terimitur ac sepelitur x, ne pravae cupi-
ditates & desideria carnis posthac in no-
bis regnent y, sed nos ipsos ei hostiam
gratitudinis offeramus z.

x *Rom. 6.* 6.7.8. 44 *Cur additur, Descendit ad inferna?*

y *Ro. 6.12.* 11.12. z *Ro. 12.1.* 45 *Vt in suminis doloribus & grivissi-
mis temptationibus, me consolatione hac*

*sustentem, quod Dominus meus Iesus
Christus inenarrabilibus animi sui
angustijs, cruciatibus & terroribus in
quos cum ante, tum maxime in cruce
pendens, fuerit demersus, me ab an-
gustijs & cruciatibus inferni liberavit a.*

DOMINICA XVII.

46. 45. *Quid nobis prodest resurrectio
Christi?*

16. 54. 55. *Primum, sua resurrectione mortem*
Rom. 4. 25 *devicit, vt nos posset eius justitiae quam*

I. Pet. 1. 3. *nobilis sua morte pepererat participes*
21. *facere b. Deinde, nos jam quoque ejus*

c Rom. 6.4. *potentia ad novam vitam excitamur:*

Col. 3.3. *c Postremo, resurrectio capitis nostri*

Ephef. 2.5. *Christi, nobis gloriosæ resurrectionis*

d 1. Cor. 15 *nostre pignus est d.*

12. 46. *Quomodo intelligis illud, Ascendit*
Rom. 8.11. *ad cœlos?*

Quod

Quod aspicientibus discipulis, Christus de terra in cœlum sublatus est e, atque etiam nūn nostrā causa ibidem est f, & erit, dōnec redeat ad judicandum vi-
vos & mortuos g.

47 An ergo Christus non est nobiscum usque ad finem mundi, quemadmodum promisit?

Christus est verus Deus & verus homo h, itaque secundum naturam humānam, jam non est in terra i: At secundum divinitatem suam, maiestatem, gratiam, & Spiritum, nullo vñquam tempore à nobis abest k.

48 An vero isto pacto dñs naturæ in Christo non dividuntur, si non sit natura humana vñcunque est divina?

Minime. Nam cum divinitas comprehendendi non queat & omni loco præsens sit l: necessario consequitur, esse eam quidem extra naturam humanam, quam assumpsit, sed nihilominus tamen esse in eadem, eique personaliter vnitam permanere m.

Mat. 28. Eph 4.8.12. August. tract in Iohan. 50. 1 Act. 7.49. & 17. 28. Ier. 23.24. m Col. 2.9. Ioh. 3. 13. & 11.15. Mat. 28.6.

DOMINICA XVIII.

49 Quem fructum nobis adferit ascensio Christi in cœlum?

Primum

Primum, quod in cœlo apud patrem

1. 1. b. 2. 1. pro nobis intercedit *n.* Deinde, quod
2. carnem nostram in cœlo habemus, ut
Rom. 8. 34. eo tanquam certo pignore confirme-
o 1oh. 14. 2. mur, fore, ut ipse qui caput nostrum est,
et 20. 17. nos sua membra ad se extollat *o.* Ter-
Ep̄hes. 2. 6. tio, quod nobis suum Spiritum mutui
plo. 14. 16 pignoris loco mittit *p.* cuius efficacia,
et 16. 17. non terrena, sed superna quærimus, *vb.*
Act. 2. 2. ipse est ad dexteram Dei sedens *q.*

1. Cor. 1. 22 50 *Cur additur,* Sedet ad dextram
2. Cor. 5. 5. Dei?

q Colloff. 3. Quia Christus ideo in cœlum ascendit,
1. ut ibi caput suæ Ecclesiæ declara-
phil. 2. 14. ret *r.* per quod Pater omnia gubernat *s.*

D O M I N I C A X I X.

r Eph. 1. 20 51 *Quid nolis prodest hac gloria no-*
21, 22, 23 *stris capites Christi?*

q 5. 23. Primum, quod per Spiritum sanctum
Col. 1. 18. in nos sua membra, cœlestia dona ef-
s M. 11. 28. fundit *s.* Deinde, quod nos sua poten-
18. 1oh. 5. tia contra omnes hostes protegit ac de-
22. 23. fendit *t.*

s Eph. 1. 4 52 *Quid te consolatur reditus Christi*
10. *ad judicandum vivos & mortuos?*

t Ps. 2. 9. Qued in omnibus miserijs & perse-
et 110. 1. 2 cutionibus, erecto capite, eundem il-
1oh. 10. 28. lum quise prius pro me judicio Dei sta-
29. tuit, & maledictionem omnem à me
Ephes. 4. 8. abstulit, judicem è cœlo expecto *v.* qui
v Lyc. 31. 28 Rom. 8. 33. 33. Phil. 3. 20. Tit. 2. 13.

omnes

omnes suos & meos hostes in æternas
pœnas abiiciat x, me vero cum omni-
bus electis ad se in cœlestia gaudia, &
tempiternam gloriam traducat y.

x 2. Thes.
1. 6. 7.
1. Thes. 4.
16.

Mat 25. 41
y Mat. 25.
34.

z Gen. 1. 2
Esa. 48. 16
1. Cor. 3.
16. et 6. 19
Act. 5. 3. 4.
a Mat. 28.
19. 2. Cor.
1. 21. 22.
b Gal. 3. 14
c Act. 9. 31
1. Pet. 1. 2.
1. Cor. 6. 17
d Ioh. 10.
11.

e Psal. 71.
18. 1. Cor.
11. 26.

f Gen. 26.
4.

DOMINICA XXI.

53. Quid credis de Spiritu Santo?

Primum, quod sit verus & coæternus
Deus, cum æterno Patre & Filio z. De-
inde, quod mihi quoque datus sit a, vt
me per veram fidem Christi & omnium
eius beneficiorum participem faciat b,
me consoletur, & mecum in æternum
maneat c.

1. Pet. 1. 2.
1. Cor. 6. 17
d Ioh. 10.

Credo filium Dei d, ab initio mundi
ad finem usque e, sibi ex universo gene-
re humano f, cœtum ad vitam æternam
electum g per Spiritum suum & verbum
h, in vera fide consentientem i, colligere,
tueri ac servare k, meque vivum ejus

11.

e Psal. 71.
18. 1. Cor.
11. 26.

g Rom. 8. 29. 30. Eph. 1. 10. 11. 12. 13. 1. Pet. 1. 20.
h Esa 59. 21. Rom. 1. 16. & 10. 14. 17. Ephes. 5.
26. i Act. 2. 46. Ephes. 4. 3. 4. 5. k Mat. 16. 18. Ioh.
10. 28. 29. 30.

COETHUS

1. Ioh. 3. cœtus membrum esse *l*, et perpetuo mansurum *m*.
 21.
 2. Co. 13. 5 55 Quid sibi vult communio S. incto-
 m 1. Ioh 2. rum?
 1. 9.
 Cor. 1. 8. 9. Primum, quod vniuersi & singuli
 Roms 8. 35 credentes, Christi & omnium ejus bo-
 36. 37. norum tanquam ipsius membra com-
 n 1. Ioh 1. 3 munionem habeant *n*. Deinde, quod
 Rom. 8. 32 singuli, quæ acceperunt dona in com-
 1. Cor. 1. 2. mune commodum & vniuersorum sa-
 13. 21. lutem promptè & alacriter conferre de-
 1. Cor. 6. 17 beant *o*.
 0 1. Cor. 13 55 Quid credis de remissione pecca-
 5. Phil. 2. torum?
 4 5. 6. Deum propter satisfactionem Christi
 p. 1. Ioh. 2. 2 p. in corum peccatorum, atque illius
 2 Cor. 5. etiam pravitatis cum qua mihi per om-
 19. 21. nem vitam pugnandum est *q*, memo-
 q. Ier. 3. 1. riam omnem depositisse, & me justiti-
 34. Christi gratis donare, ne vñquam in
 Psalm. 103. 3. 10. 12. Roms. 7. 24. 25. Roms. 1. 2. 3.
 1. Ioh. 3. 18.

DOMINICA XXII.

57 Quid te consolatur resurrectio
 carnis?

Quod non tantum anima mea, post-
 quam è corpore excesserit, è vestigio ad
 1. Luc. 23. Christum suum caput assumetur *s*: ve-
 43.
 Phil. 1. 23. rum quod hæc quoque caro mea, po-
 tentia Christi excitata, rursus animæ
 meæ

meæ vnietur, & gloriose corpori Christi conformabitur *e*.

58 *Quam consolationem capis ex articulo de vita æternæ?*

Quod, quoniam in præsentia vitæ æternæ initia in meo corde persentisco *a*, futurum sit, ut post hanc vitam plena perfectaque beatitudine potiar, in qua Deum in æternum celebrem : quam quidem beatitudinem nec oculus vidit, nec auris audivit, nec ullus homo cogitatione comprehendit *x*.

DOMINICA XXIII.

59 *At cum hac omnia credis, quid utilitatis inde ad te reddit?*

Quod in Christo justus sum coram Deo, & hæres vitæ æternæ *y*.

60 *Quomodo iustus es coram Deo?*

Sola fide in Iesum Christum *z*, adeo ut licet mea conscientia accuset, quod adversus omnia mandata Dei graviter peccauerim, nec ullum eorum servaverim *a*, adhæc etiamnum ad emne malumpropensus sim *b* : nihilominus tam en modo hæc beneficia vera animi fiducia amplectar *c*) sine ullo meo merito *d*, ex mera Dei misericordia *e*, mihi perfecta satisfactio, justitia

t 1 Cor. 2. 5.

52. 54.
Ioh. 19. 25.

16.
1 Joh. 2. 2.
u 2 Cor. 5.
3, 3.

x 1 Cor. 3.

9.
Ioh. 17. 3.

y Hab. 2. 4.

Rom. 1. 1.

Ioh. 3. 3.

z Rom. 3.

21. 22.

5. 1. 2.

Gal. 2. 16.

Eph. 2. 8.

9.

Phil. 3. 9.

a Rom. 3.

9. c.

b Rom. 7.

23.

c Rom. 3. 24. Ioh. 3. 18. d Tit. 3. 5. Deut. 9. 10. Eze. 3.

e Rom. 3. 24. Eph. 2. 8. f 1. Ioh. 2. 2.

e 1 Joh. 2.1 & sanctitas Christi e imputetur ac do-
 f Rom. 4. netur f, perinde ac si nec ullum ipse
 4.5. peccatum admissem, nec illa mihi la-
 2. Cor. 5. bes inhæreret: imo vero quasi eam
 19. obedientiam, quam pro me Christus
 g 2 Cor. 5. præstítit, ipse perfecte præstissem g.
 2.1. 61 *Cur sola fide te iustum esse affirmas?*
 Rom. 3.22. Non quod dignitate meæ fidei Deo
 Joh. 3. 18. placeam. sed quod sola satisfactio, ju-
 n 1 Cor. stitia & sanctitas Christi, mea justitia
 1.30. & sit coram Deo h: Ego vero eam non a-
 2.2. lia ratione, quam fide amplecti, & mihi
 1. 1 Joh. 5 applicare queam i.

DOMINICA XXIV.

62 *Cur nostra bona opera non pos-
 sunt esse justitia, vel pars aliqua ju-
 stitia coram Deo?*

Propterea quod oporteat eam justi-
 iam, quæ in iudicio Dei constat, per-
 fecte absolutam esse, & omni ex parte
 divinæ legi congruentem k: Nostra
 vero etiam præstantissima quæq; ope-
 ra in hac vita sint imperfecta, atque
 adeo peccatis inquinata l.

2. Gal. 3.
 10.
 Deut. 27.
 26.
 1 Esa. 64.6
 in Luc. 17.
 10.

63 *Quomodo bona opera nostra nihil
 promerentur, cum Deus in præsenti, &
 in futura vita mercedem pro his se-
 daturam promittat?*

Merces ea non datur ex merito, sed
 ex gratia m.

64 *An autem haec doctrina non reddit
 huius-*

homines securos ac profanos?

n Mat. 7.

Non: neque enim fieri potest, quin 18.
ij qui Christo per fidem insiti sunt, fru- Ioh. 14. 5.
tus proferant gratitudinis n.

De Sacramentis

DOMINICA XXV

65 Quoniam igitur sola fides nos Christi atque omnium ejus beneficiorum participes facit: unde hac fides proficiat?

o Eph. 2. 8

o 23.

Ioh. 8. 5.

Phil. 1. 29.

p Mat. 28.

19.20.

1 Pet. 1.

22. 23.

q Gen. 17.

11.

Rem. 4. 11.

Deut. 30. 6

Levit. 6.

25.

Heb. 9. 7, 8.

9. 24.

Ezech. 20.

66 Quid sunt Sacraenta?

Sunt sacra, & in oculos incurrentia signa ac sigilla, ob eam causam à Deo instituta, ut per ea nobis promissionem Evangelij magis declareret & obsignet: quod scilicet non universis tantum, verum etiam singulis credentibus propter unicum illud Christi sacrificium in cruce peractum, gratis donet remissionem peccatorum, & vitam æternam.

67 Num vtrah; igitur, et verbum et Sacraenta eo spectant, ut fidem nostrā ad sacrificium Christi in cruce peractū tanguam ad unicum nostrā salutis fundementum deducant?

12

1 Sam. 17

36.

Ez. 6. 6, 7

o 54. 9.

Ita est. Nam **Spiritus Sanctus** docet **Evangelio**, & confirmat **Sacramentis**, omnem nostram salutem positam esse in **vnico sacrificio Christi**, pro nobis in **cruce oblati r.**

r Rom. 6. 3. Gal. 3. 27. 68 *Quot Sacramenta instituit Christus in novo fædere?*

Duo; **Baptismum**, & **sacram Cœnam.**

De Baptismo.

DOMINICA XXVI.

69 *Qua ratione in Baptismo admonevis & confirmaris, te vnici illius sacrificij Christi partisepem esse?*

i Mat. 28. 13. Alt. 2. 38. t Mat. 3. 11 Mar. 16. 16 Rom. 6. 3. u Mar. 1. 3. Luc. 3. 3. x Heb. 12. 24. 1 Pet. 1. 2. Apoc. 1. 5. & 22. 14. Zach. 13. 1 Ezer. 36. 25. Quod Christus æternum aquæ lavacrum mandavit s, addita hac promissione t, me non minus certo, ipsius sanguine & Spiritu à fôrdibus animæ, hoc est, ab omnibus meis peccatis lavari: quâm aqua extrinsecus ablutus sum u, quia fôrdes corporis expurgari solent.

70 *Quid est sanguine, & Spiritus Christi ablui?*

Eit accipere à Deo remissionem peccatorum gratis, propter sanguinem Christi, quem is pro nobis in suo sacrificio in cruce profudit x: Deinde etiam per Spiritum Sanctum renovari, & ipso sanctificante membrum Christi fieri, quo magis ac magis peccatis moriamur,

amur, & sancte inculpateq; vivamus y. y Joh. 1.33

71 *Vbi promisit Christus, se nos tam certe sanguine et Spiritu suo abluturū, quam aqua Baptismi abluti sumus?*

In institutione Baptismi, cuius
hæc sunt verba: Ite & docete omnes gentes, baptizātes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti z: Qui crediderit et baptizatus fuerit, servabitur: qui non crediderit, condemnabitur a. Hac promissio repetitur, cū Scriptura Baptismum nominat lavacrum regenerationis b, & ablutionem peccatorum c.

DOMINICA XXVII.

72 *Estne ergo externus Baptismus a qua ipsa peccatorum ablutio.*

Non est d: Nam solus sanguis Iesu Christi purgat nos ab omni peccato e.

73 *Cur ergo Spiritus Sanctus Baptismum appellat lavacrum regenerationis, & ablutionem peccatorum?*

Deus non sine gravi causa sic loquitur, videlicet non solum ut nos doceat, quemadmodum lordes corporis aqua purgantur, sic peccata nostra sanguine & Spiritu Christi expiari f: verum f Apoc. 1.

B 3 multo s. et 7.14

y Joh. 1.33

et 3.5.

1. Cor. 6.

11. et 12.

13.

Rom. 6. 4.

Col. 2.12.

z. Matt. 28.

19.

a. Matt. 16.

16.

b. Tit. 3. 5.

c. Act. 22.

16.

d. Matt. 3.

11.

1 Pet. 3.

21.

Eph. 5. 26.

e. 1. Joh. 1.7

1 Cor. 6. 12

f *Apoc.* 1. 5. *multo magis, ut nobis hoc divino sym-*
 & 7. 14. *bole ac pignore certum faciat, nos non*
 g *Cor.* 6. 11 *minus vere à peccatis nostris interna*
 h *Mar.* 16. *lotione ablui, quam externe & visibili*
 16. *aqua abluti sumus g.*
 Gal. 3. 17. *74 Suntne etsam infantes bapti-*
 18. *zandi?*
 i *Gen.* 17. *Omnino: Nam cum æquè ac adulti*
 7. *ad fœdus & Ecclesiā Dei pertineant h,*
 k *Mat.* 19. *cumque eis per sanguinem Christi tem-*
 14. *missio peccatorum k, & Spiritus Sanctus fidei effector, non minus quam ad-*
 l *Luc.* 1. *ultis pronittatur l: per Baptismum*
 14. 15. *Ecclesiæ Dei inserendi sunt, & ab infi-*
 P *sal.* 22. *delium liberis discernendi m, itidem ut*
 21. *in veteri fœdere per circumcisionem fie-*
 E *fl.* 44. 1. *bat n, cui in novo fœdere substitutus*
 2. 3. *est Baptismus o.*
 m *Act.* 4. 39. *m Act.* 10.
 47. *De Cœna Domini.*
 n *Gen.* 17. *DOMINICA XXVIII*
 34. *o C. 1. 2. 75 Qua ratione in Cœna Domini admo-*
 11. 12. 13. *noris & confirmariss, se vniuersitatis sacri-*
 p *Mat.* 26. *ficij Christi in cruce oblati, atque omni-*
 25. 27. 28. *um eius honorum participem esse?*
 Mar. 14. *Quod Christus me atque omnes si-*
 32. 23. 24. *deles de hoc fracto pane edere, & de*
 l. *ac.* 22. *poculo distributo bibere jussit, in sui*
 29. 20. *memoriam, addita hac promissione p.*
 1. *Cor.* 10. 16. 17. & 11. 23. 24. 25. & 12. 13.

Primum,

Primum, corpus suum non minus certo pro me in cruce oblatum ac fractum, & sanguinem suum pro me fusum esse; quam oculis cerno, panem Domini mihi frangi, & poculum mihi communicari. Deinde, animam meam non minus certo ipsius corpore, quod pro nobis crucifixum, & sanguine, qui pro nobis fusus est, ad vitam æternam ab ipso pasci: quam panem & vinum, simbola corporis & sanguinis Domini è manu ministri accepta, ore corporis percipio.

76 *Quid est crucifixum corpus Christi edere, & fusum ejus sanguinem bibere?*

Est non tantum totam passionem & mortem Christi, certa animi fiducia amplecti, ac per id remissionem peccatorum & vitam æternam adipisci q; sed etiam per Spiritum Sanctum, qui simul in Christo & in nobis habitat, ita sacro-sancto ejus corpori magis ac magis vni-ri r, vt quamvis ipse in cœlo s, nos vero in terra simus, nihilominus tamen caro simus de carne ejus, & os de ossibus ejus r. Utque omnia corporis membra ab una anima, sic nos uno eodemque Spiritu vivitcemur & gubernemur u.

77 *Quo loco pronovisit Christus, se creditibus tam certo corpus & sanguinem*

B. 4. suum 16.

q *Ioh. 6.*
35. 40. 47.
48. 50. 51.
53. 54.
r *Ioh. 6. 55.*
56.
l *Act. 3. 21.*
Act. 1. 9.
2. *Cor. 1. 26*
t *Eph. 5. 29*
30, 32.
i *Cor. 6.*
15. 17. 19.
i *Ioh. 3. 24*
& 4. 13.
Eph. 3. 17.
v *Ioh. 14.*
23.
Ioh. 6. 56,
57, 58.
& 15. 1.
2, 3, 4, 5, 6
Eph. 4. 15,

suum sic edendum & bibendum datum
rum, quam fractum hunc panem edunt,
& poculum hoc libunt?

*In institutione cœnae, cuius has sunt
verba:*

* 1. Cor. 11

3. 1. Cor.

Mat. 26.

26. 1. Cor.

Act. 14.

22. 1. Cor.

Luc. 22. 19.

1. Cor.

Heb. 9. 20.

*Dominus noster Iesus Christus,
ea nocte quia proditus est, accepit
panem: & gratijs actis, fregit
ac dixit: Accipite, hoc est cor-
pus meum, quod pro vobis fran-
gitur: hoc facite in mei recorda-
tionem. Itidem & poculum post-
quam cœnassent, dicens: Hoc po-
culum est novum fœdus per me
um sanguinem; Hoc facite, quo-
tiescumque biberitis in mei re-
cordationem. Quotiescumque
enim ederitis panem hunc, &
poculum hoc biberitis, mortem
Domini annunciate, donec re-
nerit. Hæc promissio à Paulo
repetitur, cum inquit: Pocu-
lum gratiarum Actionis, quo
gratias agimus, nonne communio
est sanguinis Christi? Panis
quem frangimus, nonne com-
munion*

munio est corporis Christi? quoniam unus panis, unum corpus multi sumus x. Nam x i. Cor. omnes unius panis participes sumus. 10. 16. 17.

78 Num ergo panis & vinum sunt ipsum corpus & sanguis Christi?

Nequaquam: Verum ut aqua baptis-
mi in sanguinem Christi non conver-
titur, nec est ipsa peccatorum ablutio,
sed symbolum tantum ac pignus earum
rerum, quæ nobis in Baptismo obliga-
nuntur: ita nec panis cœnæ Domini-
cæ, est ipsum corpus Christi y, quan-
quam pro ratione Sacramentorum, &
visitata spiritui sancto de his loquendi
forma z, panis, Christi corpus appellat-
tur.

79. Cur ergo Christus panem appellat
suum corpus, calicem vero suum sanguinem,
seu novum fædus per suum sanguinem:
Paulus item panem & vinum
communionem corporis & sanguinis
Christi.

Christus non sine gravi causa sic lo-
quitur: videlicet, non solum ut nos do-
ceat, quemadmodum panis & vinum
corporis vitam sustentant; sic etiam
Esa. 6. 6. 7. Act. 22. 16. Tit. 3. 6. 1. Pet. 3. 21. 1. Cor.
10. 1. 2. 3. 4.

y Mat. 16.

29.

Marc. 14.

24.

1. Cor. 10.

16. 17.

1. Cor. 11.

26. 27. 28.

z Gen. 17.

10. 14. 19.

Exod. 12.

27. 43. 58.

& 13. 9.

Act. 7. 8.

Exod. 24.

8. et 26.

39.

Leuit. 15.

10. et 7. 11.

1. Cor.

hunc sanguinem corpus & effusum suum sanguinem, vere esse animæ nostræ cibum ac potum, quo ad vitam æternam nutriatur a; Verum multo magis, ut hoc visibili signo ac pignore nobis certum faciat, nos non minus vere corporis & sanguinis sui per operationem Spiritus sancti, participes esse, quam sacra ista symbola, in ejus memoriam, ore corporis percipimus b. Tum etiam, quod ejus passio & obedientia, tam certo nostra sit, quam si ipsa et pro nostris peccatis pœnas dedissemus, & Deo fatissemus.

DOMINICA XXX.

80. *Quid interest inter cœnam Domini, & Missam Papistam?*

Cœnam Domini nobis testatur, nos perfectam remissionem omnium nostrorum peccatorum habere, propter unicum illud Christi sacrificium quod ipse met semel in cruce peregit c: Tum etiam nos per Spiritum Sanctum inseri Christo d, qui iam secundum naturam suam humanam, tantum in cœlis est ad dexteram Patris e, ibique vult à nobis adorari f.

c. rieb. 7.

6. 27. e

9. 12. 26.

27. 28. e

50. 10. 12.

14. Iob. 19.

30. Mar. 26. 28. Luk. 22. 19. 20. d

1. Cor. 6. 17. et 10.

16. e 12. 13. e

Heb. 13. e

8. 1. f

Iob. 4. 21. 22. 23.

e 20. 17. Luk. 24. 52. Act. 7. 55. 56. Colos. 3. 1. Phil.

3. 20. 1. Thef. 1. 10.

In Missa autem negatur, vivos & mortuos habere remissionem peccatorum propter unicam Christi passionem nisi etiamnum quotidie Christus pro ipsis à Sacrificulis offeratur. Tum etiam docetur Christum Corporaliter sub speciebus Panis & Vini esse, ideoque in illis adorandum esse g. Atque ita ipsum Missæ fundamentum, nihil aliud est, quam abnegatio unici illius sacrificij & passionis Iesu Christi h, & execrandam idolatria.

g in Canone Missæ. Item de cōsecr. dist. 2. h Heb. 9.

81 Quibus accedendum est ad mensam Domini?

Tantum ijs, qui verè dolent, se suis peccatis Deum offendisse: Confident autem sibi ea propter Christum remissa esse; & qui is reliquas habent infirmitates, eas passione, & morte illius obtentas esse, quique desiderant magis ac magis in fide & integritate vitæ proficere. Hypocritæ autem, & qui non verè resipiscunt, damnationem sibi edunt & bibunt:.

i 1. Cor. 1. c.

82 Suntne illi etiam ad hanc cœnam admittendi, qui confessione & vita, & infieles & impios esse declarant?.

21 & 11. 28. &c.

k 1. Cor. 1. 8

Neguaquam. Nam eo pacto scèdus Dei profanatur, & ira Dei in universum cœtum concitat k. Quocirca Ecclesia, ex prescripto Christi & Apostolo-

20. 34. Esa. 1. 11.

66. 3.

Ier. 7. 21.

rum. P. 59. 16.

rum, hos, clavibus regni cœlorum v-
tens, à Cœna arcere debet, quoad res-
puerint, & mores mutaverint.

DOMINICA XXXI.

83. *Quid sunt claves regni cœlorum?*

Prædicatio Evangelij, & Ecclesiasti-
ca disciplina, quibus cœlum creden-
tibus aperitur: infidelibus autem clau-
ditur.

1 Mat. 16.

17. et 18.

18.

84 *Quo pacto aperitur et clauditur
regnum cœlorum per prædicationem Evan-
gelij?*

Cum ex mandato Christi credenti-
bus vniuersis & singulis, publicè an-
nunciatur, omnia peccata ipsis divini-
tus propter meritum Christi condona-
ti, quoties promissionem Evangelij
vera fide amplectantur: Contrà vero
omnibus infidelibus & hypocritis de-
nunciatur, tantisper ipsis iram Dei &
æternam condemnationem incumbe-
re, dum in suis sceleribus perseverant
secundum quod Evangelij testimoni-
um, Deus tam in præsenti, quam in
futura vita judicaturus est.

85 *Quo pacto clauditur et aperitur
regnum cœlorum per disciplinam Eccle-
siasticam?*

Cum ex mandato Christi, ij qui no-
mine quidem sunt Christiani, verum
doctrina aut vita se ostendunt à Chri-
sto

sto alienos *n*, postquam aliquoties fra-
terne admoniti, ab erroribus aut flagi-
tijis discedere nolunt, Ecclesiæ indican-
tur, aut *ijs*, qui ab Ecclesia ad eam rem
sunt constituti. Ac si ne horum quidem
admonitioni pareant: ab ijsdem inter-
dictione sacramentorum, ex cœtu Ec-
clesiæ, & ab ipso Deo, et regno Chri-
sti excluduntur: ac rursum, si emenda-
tionem profiteantur, & re ipsa decla-
rent: tanquam Christi & Ecclesiæ mem-
bra reciprantur *o*.

*n Rom. 12.**7.8.**1. Cor. 12.**28.**1. Tim. 5.**17.**1. Cor. 5. 4.**2. Cor. 2.6.**o Mat. 18**15. 16. 17.**18.*

1. Cor. 5. 3. 2. Thess. 3. 14. 15. 2. Ioh. 2. 30. 11. 2. Cor.
2. 6. 7. 10. 11.

TERTIA PARS*De Gratitudine.***DOMINICA XXXII.***Quæst. 86.*

Cum ab omnibus peccatis et miserijs,
sine ullo nostro merito, sola Dei mi-
sericordia propter Christum libera-
simus, quid est cur bona opera facia-
mus?

*p Rom. 6.**13. et 12.*

Quia postquam nos Christus suo *1.2.*
sanguine redimit, renovat nos quoque *1. Pet. 2.5*
suo Spiritu ad imaginem sui, ut tantis *9.10.*
beneficijs affecti, in omni vita nos er- *1. Cor. 6.2.*
ga Deum gratos declaremus *p.*, & ipse *q. Mat. 5.*
per nos celebretur *q.* Deinde, ut nos *16.*
quoque *1. Pet. 2.12.*

quoque ex fructibus, de sua quisque
iude certi sumus r Postremo, ut vitæ no-
stræ integritate alios Christo lucrifici-
amus f.

Mat. 7.17. 87 Non possunt igitur illi servari, qui
ingrati, & in peccatu securi persistentes,
a finit pravitate ad Deum non conver-
tuntur.

Gal. 5.6. Nullo modo. Nam, ut Scriptura te-
statur, nec impudici, nec idololatriæ,
nec adulteri, nec fures, nec avari, nec
ebriosi, nec convivatores, nec rapto-
res, hereditatem regni Dei consequen-
tutur.

Rom. 14. DOMINICA XXXIII.

10. 88 Quid est pars in conversione
hominis ad Deum?

1 Cor. 6.6. Mortificatione veteris vi., & vivifica-
tione novi hominis.

9. 10. 89. Quid est mortificationis veteris ho-
minis?

Eph. 4.22 Vere & ex animo dolere, quod pec-
catis tuis Deum offenderis, ea que ma-
gis ac magis odisse & fugere x.

23. 24. 90 Quid est vivificationis novi hominis?

Col. 3.5.6. Vera lætitia in Deo per Christum y,
& serium ac promptum studium institu-
endi vitam ex voluntate Dei, omniaque
bona opera exercendi z.

8. 9. 10. y *Rom. 5.1.* & 14. 17. *Ez. 57.15.* z. *Rom. 6.10*
z. *Gal. 2.20.*

91 Quæ sunt bona opera?

Tantum ea, quæ ex vera fide ascendunt legem Dei sunt b, & ad ejus folius gloriam referuntur c: Non ea autem, quæ à nobis opinione recte considera, aut ab hominibus tradita sunt d.

a Rom. 14.

29.

b 1. Sam.

15 22.

Eph. 2 10

c 6.17. c 1. Cor. 10 31. d Deut. 12.5 2. Ezech. 20 18.19. Esa. 29.13. Mat. 15 9.

92 Quæ est lex Dei?

Loquuntur est Deus omnia verba hec.

c Exod. 20.

Deut. 5.6.

Primum Präceptum.

Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te ex Egypto, domo servitutis; non habebis Deos alios in conspectu meo.

2. Ne sculpis tibi simulacrum, nec ullam imaginem effingas eorum, quæ aut supra sunt in cœlo, aut infra in terra, aut in aquis sub terra: neque incurves te illis, neque colas ea, Ego enim sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, vindicans peccata patrum in filiis, idque in tertia & quarta progenie

genie eorum qui oderunt me: & misericordia utens in misericordiam eorum, qui diligunt me, & observant praecepta mea.

3. Ne usurpes nomen Domini Dei tui temere. Neque enim Dominus dimittet eum impunitum, qui nomen ejus vanè usurpaverit.

4. Memento ut diem Sabbathi sanctifices. Sex diebus operaberis, & facies omne opus tuum. At septimo die Sabbathum erit Domino Deo tuo. Nec facies ullum opus, nec tu, nec filius tuus, nec filia tua, nec servus tuus, nec ancilla tua, nec jumentum tuum, nec advena qui est intra portas tuas. Nam sex diebus fecit Deus cœlum, terram, mare, & quaecunque in iis sunt, & requievit die septimo, ideoque benedixit diei Sabbathi, & sanctificavit eum.

5. Honora

5. Honora patrem tuum & matrem tuam, ut diu vivas in terra, quam tibi Dominus Deus tuus daturus est.

6. Non occides.

7. Non committes adulterium.

8. Non furaberis.

9. Non dices contraproximum tuum falsum testimonium.

10. Non concupisces dominum proximi tui, nec concupisces uxorem proximi tui, nec servum eius, nec ancillam, nec bovem, nec asinum, nec quicquam eorum, quae sunt proximi tui.

DOMINICA XXXIV.

93. Quomodo dividuntur haec præcepta?

In duas tabulas f quarum prior quatuor præceptis tradit, quo pacto nos erga Deum geramus; posterior, sex præceptis, quæ officia proximo debeamus g.

94. Quid postulat Deus in primo præcepto?

Vt, quam mihi chara est salus animæ meæ, tam studiose vitem & fugiam omnem idololatriam h, magiam, incantationem, superstitionem, invocationem nem

f Exod. 34.

28.

Deut. 4.

et 10. 3. 13

g Mat. 4.

37. 38. 22

h i Co. 39.

9. 10. r. 6.

et 10

7. 14.

i Le. 11. 19.

31.

Deut. 18.

11.

¶ Mat. 4.

x. c.

Ap. 19. 10.

et 22. 8. 9.

1. Ioh. 37. 3.

m. Ier. 17.

5.

n. 1. Pet. 5.

5. 6.

o. Heb. 10.

3. 6.

Cels. 1. 11.

Rom. 5. 3. 4.

1. Cor. 11. 10.

10. Phil. 2.

14.

p. Ps. 304.

27. 28. 29.

30.

Esa 45. 7.

Iac. 1. 17.

q. Deut. 6.

5.

Matt. 22.

37.

r. Deut. 6. 2.

primere quidem licet :

Psal. 111. 10.

Prov. 1. 7. & 9. 10.

Mat. 4. 10.

Deut. 10. 20. t. M. 7. 5. 29. 30 et 10. 37.

A. 7. 5. 20 v. Eph. 5. 5. 1. P. al. 16. 26. Phil. 3. 19.

Gal. 4. 8. Eph. 2. 12. 1. Ioh. 2. 23. 2. Ioh. 1. 9. Ioh. 5.

23. x. Deut. 4. 11. Esa 40. 18 v. 1. S. 12. 15. 23.

nem sanctorum, aut cæterarum creaturarum : vnicum autem & verum Deum rectè agnoscam *l*, ipsi soli fidam *m*, summa humilitate, *n* & patientia me illi subjiciam *o* ab eo solo omnia bona expectem *p*, denique intimo cordis affectu ipsum amem *q* reverear *r*, venerer *s*, adeo ut omnibus potius creaturis renunciem, quam ut vel minimum contra eius voluntatem committam *t*.

95. *Quid est idololatria?*

Est loco vnius Dei, aut præter vnum illum & verum Deum, qui se in suo verbo patefecit, aliud quippiam fingere aut habere in quo spem reponas *v*.

DOMINICA XXXV.

96. *Quid postulat securidum præceptū?*

Ne Deum vlla imagine aut figura exprimamus *x*, neve vlla alia ratione eum colamus, quam qua se in suo verbo coli præcepit *y*.

97. *An nilla ergo prorsus fingenda sunt imagines aut simulacra?*

Deus nec vlla ratione effigi debet, nec potest. Creaturas autem, eti ex-

r r primere quidem licet : retat tamen

Psal. 111. 10. Prov. 1. 7. & 9. 10. Mat. 10. 28.

¶ Mat. 4. 10. Deut. 10. 20. t. M. 7. 5. 29. 30 et 10. 37.

A. 7. 5. 20 v. Eph. 5. 5. 1. P. al. 16. 26. Phil. 3. 19.

Gal. 4. 8. Eph. 2. 12. 1. Ioh. 2. 23. 2. Ioh. 1. 9. Ioh. 5.

23. x. Deut. 4. 11. Esa 40. 18 v. 1. S. 12. 15. 23.

Deus

Deus earum imagines singi, aut haberi, quo vel ipsas, vel Deum per ipsas colamus, aut honoremus *a*.

98 *An autem in templis imagines tolerari non possunt, quia pro libris sunt im- perita multitudini?*

Minime: neque enim decet nos sapientiores esse Deo, qui suam Ecclesiam non mutis simulachris *b*: sed viva prædicatione verbi sui vult eruditiri *c*.

a Exod. 23.

24. et 34.

13.

Num. 33.

51. et 52.

Deut. 7 5.

et 22 3.

et 16 22.

2. Reg. 18.

4.

b Ier. 10 8.

Hab. 2 18.

19.

c 2. Tim. 3.

16. 17.

1. Pet. 1.

19.

d Leu 24.

11. &c.

Leu. 19.

12.

e Mat. 5.

37.

Iacob. 5.

12.

f Esa. 45.

23.

DOMINICA XXXVI.

99 *Quid sancit Deus tertio precepto?*

Vt non solum execrando aut pejorando *d*, verum etiam temere jurando *e*, nomen Dei contumeliosè, aut irreverenter ne usurpemus: neve tacendo aut connivendo, horrendis istis sceleribus communicemus: sed sacrosancto, Dei nomine non nisi summa cum religione & veneratione utamur *f*, vt vera & constanti confessione *g*, invocatione *h*, omnibus denique verbis & actionibus nostris ipse celebretur.

100 *Estne igitur adeo grave peccatum, jurando, aut dira impieando, nomen Dei temere, vt Deus etiam ius succenseat, qui, quantum in se est, illud non prohibept aut impediunt.*

g Mat. 10. 32. h 1. Tim. 2 8. i Rom. 2, 24. i Tim. 6. 1. Col. 3. 16.

Certe

k *Zeh.* 5. 1. Certe gravissimum ē: Neque enim
 l *Leu.* 24. vilum est peccatum majus, aut quod
 15. 16. Deum gravius offendat, quam facti ipsi-
 m *Deut.* 6. us nominis contumelia. Quocirca etiā
 13. & 10. id scelus morte multari voluit l.
 20.

DOMINICA XXXVII.

Esa. 48. 1. 101 Potestne quis etiam pie per no-
 Heb. 6. 16. men Dei jurare?

n *Gen.* 21. Potest: cum vel Magistratus id exi-
 24. & 31. git, vel alioqui necessitas, hoc pacto si-
 53. dem firmari, & veritatem stabiliri po-
 10f. 9. 15. stulat: quo & gloria Dei illustretur, &
 et 19. aliorum saluti consulatur. Nam ejus
 1 *Sam.* 24. generis iusurandum verbo Dei sanc-
 23. tuit: ideoque etiam à sanctis in veteri
 2 *Sam.* 3. & novo fœdere, recte est usurpatum n.
 35
 1 *Reg.* 1. 102 Estne licitum turare per Santos,
 29.
 Rom. 1. 9. aut alias creature?

Non: Nam legitimum juramentum
 est invocatio Dei, qua petitur, ut is tan-
 quam unicus cordium inspecto, testi-
 monium det veritati, & jurantem puni-
 p. *Act.* 17. 5. 3. ficiens fallat o. Porro hic homines
 4. 35. 36. nulli creature convenit p.

DOMINICA XXXVIII.

Iacob. 5. 103 Quid præcipit Deus in quarto
 12. *præcepto?*

q *Tit.* 1. 5. Primum, ut Ministerium Evangelij,
 1 *Tim.* 2. 4. & Scholæ conserventur q: utque ego
 13. et 5.
 17. 1 *Cor.* 9. 11. 13. 14. 2 *Tim.* 2. 2. 3. 15.
 1 *Tim.* 4. 13. et 5. 17.

cum

tum aliis, tum præcipue festis diebus, *r. Psal. 68.*
 studiis &cœtus divinos frequentem *r.* 27.40.10.
 verbum Dei diligenter audiam *s.* utar 11.
 sacramentis *t.* precibus publicis meas *Att. 2.42.*
 quoque preces adjungam *u.* pro facultatibus aliquid conferam in pauperes *v.*
 Deinde, ut in omni vita à pravis actionibus vacem, Domino concedens, ut *19.29.31.*
 per Spiritum Sanctum in me suum opus faciat, atque ita sempiternum illud Sabbathum in hac vita exordiar *y.* *1.2.3.8.9.*
u 1 Tim.2.
1 Cor. 14.

DOMINICA XXXIX.

104 Quid nobis injunxit Deus in quinto precepto.

Vt parentibus, atque adeo omnibus, qui nobis præsunt, debitum honorem, amorem & fidem præstemus, nosque ipsorum fidelibus præceptis & castigationibus ea, qua pars est, obedientia submittamus *z.* Tum etiam ut eorum vitia & mores nostra patientia toleremus *a.* illud semper cogitantes, Deum nos illorum manu velle ducere ac regere *b.*

DOMINICA XL.

105 Quid flagitat Deus in sexto precepto

Vt proximum neque cogitatione, *Exod. 21. 7. Rom. 13. 1. 3. Prov. 23.22. Gen. 9. 25. 2. Pet. 2. 18. b Eph. 6.4.9. Col. 3. 19. 21. Rom. 13. 2. Mat. 22.21.*

neque

c Mat. 5. neque verbis, neque gestibus, ' nedum
 21. 22. factis, vel per me, vel per alium contu-
 Gen. 9. 6. melia afficiam, aut olerim, aut lēdam,
 Mat. 26. aut occidim e, sed omnem vindictā
 52. cupiditatem abjiciam d: Adhæc, ne me
 d Eph. 4. 26 ipsum lēd in aut sciens in aliquid pe-
 Rom. 12. ricolum coniiciam e. Quocirca etiam,
 19. ne cædes fierent, Magistratum gladio
 e Rom. 13. armavit f.

106 At us hoc præceptum solam
 cædem prohibere videtur?

f Gen. 9. 6. At cædem prohibendo, docet Deus,
 Exod. 21. se radicem & originem cædis, iram sci-
 14. Mat. licet g, invidiam h, odium i, & vindic-
 26. 52. at & cupiditatem odiſſe, atque ea omnia
 Rom. 13. 4. pro cæde ducere k.

g Iac. 1. 20. 107 An vero id satis est, nos nem-
 h Rom. 1. nem eo, quo dictum est, modo occidere?

29. Non est satis: dum enim Deus iram,
 i 1 Ioh. 2. invidiam, odium damnat, postulat vt
 9. 11. proximum x que ac nos ipsos diligam-
 k 1 Ioh. 3. mus l, & vt humanitate m, lenitate,
 15. mansuetudine, patientia n, & misericor-
 l Mat. 7. 12 dia o erga eum vtamur, quodque ei
 e 22. 31. damno esse possit, quantum in nobis est
 m Rom. 11. avertamus p. Ad summam ita animo
 10. affecti sumus, vt ne inimicis quidem
 n Eph. 4. 2. beneficere dubitemus q.

Gal. 6. 1. 2. Matth. 5. 5. Rom. 12. 18.
 o Matth. 5. 7. Luc. 6. 36. p Exod. 23. 5. q Mat.
 6. 44. 45. Rom. 12. 20. 21.

DOM.

DOMINICA XLI.

t *Leu.* 28.108. *Qua est sententia septimi pre-* 27, 28.f *Iudea* 23.

edum
ontu-
edam,
dictæ
ne me
d pe-
tiam,
ladio
olam
Deus,
n sci-
ndi-
nnia
em-
e?
am,
t vt
iga-
ate,
cor-
e ei
est
mo
em
g.
re.
I.

Deum omnem turpitudinem exe- t 1. *Thes.* 4.
x: ideoque nos eam penitus odif- 3, 4, 5.
ie & detestari debere s: contraque tem- u *Heb.* 13.
peranter, modeste & caste, & sive in sa- 3, 4.
cro conjugio, sive in vita cœleste vive- 1 *Cor.* 7. 4.
re oportere u.

109 *Nihilne amplius prohibet Deus*
hoc praecepto quam adulterium, & id
genus turpitudinis.

Cum corpus & animus noster tem-
pla sint Spiritus Sancti: vult Deus ut
trumque pure sancteque possideamus.
ideoque facta, gettus, sermones, x, cogi-
tationes, cupiditates y, fœdas, & quic-
quid hominem ad ista allicit, in univer-
sum prohibet z.

DOMINICA XLII.

x *Eph.* 5. 3.

4.

1 *Cor.* 6.

18, 19, 20.

y *Mat.* 5.

28.

110 *Quid vetat Deus in octavo pre-
cepto?*

Non solum ea furtæ a & rapinas b,
quas Magistratus punit; sed furti nomi-
ne comprehendit, quicquid est mala-
rum artium & auncipiorum, quibus ali-
ena captamus, & ad nos vi, aut specie
re & i transferre c studemus: qualia sunt,
iniquum pondus d, injusta vlna, inæ-
qualis mensura e, fucosa merx, fallax

z *Eph.* 5. 18a 1. *Cor.* 6.

10.

b 1 *Cor.* 5.

10.

c *Luc.* 3. 141 *Thes.* 4. 6.d *Prov.* 11.

x & 16, 11, e *Exech.* 25. 13.
moneta,

f *Dent. 25.* moneta, vsura *f*, aut alia quævis ratio
 13. aut modus rem faciendi à Deo interdi-
Psal. 15.5. stus. His adde omnem avaritiam *g*, &
Luc. 6.35. multiplicem divinorum donorum pro-
 g *1 Cor. 6.* fusionem & abusum *h*.
 10. 111 *Quæ sunt ea quæ Deus hic in-*
 h *Prov. 5.* bet?

16. Ut commoda & utilitates proximi,
 1 *Mat. 7.* quantum possim, adjuvem & augeam;
 32. cum co sic agam, ut mecum agi cupe-
 k *Eph. 4.* rem *i*; sedulo & fideliter opus faciam,
 28. ut aliorum quoque egestati subvenire
 1 *Prov. 16.* queam *k*.

DONINICA XLIII.

28. 112 *Quid exigit nonum præceptum?*
 m *Ps. 15.3* Ne adversus quempiam dicam fal-
 n *Rom. 1.* sum testimonium *l*, nullius verba ca-
 18. 30. lumnier *m*, nulli obtrètem, aut convi-
 o *Mat. 7.1* tium faciam *n*, neminem temerè, vel in-
Luc. 6.37. dicta causa condemnem *o*: verum om-
 p *Ioh. 8.44* nis generis mendacia, fraudes, ut ope-
 q *Prov. 12.* ra diaboli propria *p*, nisi in me gravissi-
 22 et 13.5. simam iram Dei concitare velim, omni
 i *Cor. 13.* cura fugiam *q*: In judicijs cæterisque
 6. negotiis veritatem secer, & id quod
 v *Eph. 4.* res est, libere & constanter profitear *r*:
 25.29. Ad hæc, famam aliorum & existimatio-
 f *1 Pet. 4.* nem, quantum queam, defendam &
 8. augeam *s*.

DOMINICA XLIV.

113 *Quid prohibes decimum præ-
 ceptum?*

Ne

Ne vel minima cupiditate, aut cogitatione, adversus ullum Dei præceptum corda nostra vñquam solicitentur; sed ut perpetuo; & ex animo omne peccatum detestemur, contraq; omni iustitia delectemur *t.*

t Rom. 7.

7.2.

114. Posseuntne autem illi, qui ad Deum conversi sunt, haec præcepta perfecte servare?

Minimè: verùm etiam sanctissimi quique, quamdiu vivunt, habent tantù exigua initia hujus obedientiæ *u.* sic tamen, ut serio, ac non simulato studio, non secundum aliqua tantum, sed secundum omnia Dei præcepta vivere incipient *x.*

*u i Joh. 1.
8.*

*Rom. 7. 14.
15.*

115. Cur igitur vult Deus legem suam adeo exacte & severè prædicari, cum nemo sit in hac vita, qui eam servare possit?

*Eccles. 7.
21.*

*x Rom. 7.
22.*

Primum, ut in omni vita magis magisque agnoscamus *y*, quanta sit naturæ nostræ ad peccandum propensio, tantoque avidius remissionem peccatorum, & iustitiam in Christo expetamus *z.* Deinde, ut hoc perpetuo agamus, illud semper nieditemur, & gratiam Spiritus Sancti, à Patre imploremus, quod indies magis ac magis ad imaginem Dei renovemur, donec aliquando tandem postquam ex hac vita deces-

*Iac. 2. 10.
Phil. 3. 14.
y i Joh. 1.
5.*

*Psal. 32. 5.
z Rom. 24.
25.*

C *serimus,*

a 1 Cor. 9. serimus, propositam nobis perfecti-
24. nem lati assequamur a.

Phil. 3. 11.

12 13. 14.

De Precatione.

DOMINICA XLV.

116 Quare Christianis necessaria est
Precatio?

Quia præcipua pars est ejus, quam
Deus à nobis postulat, gratitudinis b.
Tum quia illis tantum suam gratiam &
Spiritum Sanctum Deus largitur, qui
veris gemitibus, continenter hæc ab eo
petunt, & pro ijs ipsi gratias agunt c.

117 Quæ ad eam preicationem regni-
runtur, quæ Deo placeat, quæ ab ipso
exaudiatur?

Ut à solo vero Deo, quise in verbo
suo patet c, omnia quæ à se peti jus-
sit, vero cordis affectu petamus e, ex in-
timo nostræ indigentie ac miseriæ sen-
su f, nos in conspectu divinæ Maiesta-
tis, supplices abjiciamus g, huic firmo
fundamento innitamur h, nos à Deo,
quanquam indignos, propter Christum
tamen certo exaudiri i, quemadmodum
nobis in suo verbo promisit k.

118 Qua sunt ea, qua à se peti subet?

20. 12.

g Psal. 2. 12. & 34. 19. Isa. 66. 2. h Rom. 10. 14.

& 8. 15. Iac. 3. 6. i Joh. 14. 13. 4. 15. et 15. 16. et 16.

23. Dan. 9. 17. k Mat. 7. 8. l Psal. 143. 4.

Omnia

Omnia tum animæ tum corpori ne-
cessaria sunt, quæ Dominus noster Iesus Christus ea precatione, quam nos ipse docuit, complexus est.

Iiae. 5. 57.
Mat. 6. 33.

119 Quæ est illa Precatio.

Pater noster, in quo sis in cælis:
Sanctificetur nomen tuum:

in Mat. 6.
9.
Lac. 11. 2.

Veniat regnum tuum: Fiat
voluntas tua, quemadmodum in
cælo, sic etiam in terra: Panem
nostrum quotidianum da nobis
hodie: Et remitte nobis debita
nostra, sicut et nos remittimus
debitoribus nostris: Et ne nos in-
ducas in temptationem, sed libera
nos à malo: Quia tuum est
regnum, et potentia, et gloria,
in secula, Amen.

DOMINICA XLVI.

120 Cur præcipit Christus, ut ita
Deum compellamus, Pater noster?

Vt statim in ipso precationis exordio,
convenientem Dei filiis reverentiam &
fiduciam erga Deum in nobis excitet,
quæ nostræ precationis fundamentum
esse debet, nimis tam, Deum propter

C. 2. Chri.

5. Mat. 7.
 1. 10. 11.
 Luc. 11.
 11. 12. 13.
 0. Ier. 23.
 24. 34.
 Act. 17.
 24. 25. 26.
 27.
 p. Roms. 10.
 12.
 q. Ich. 17.
 3.
 Ier. 9. 23.
 24. et 11.
 33. 34.
 Mat. 16.
 17.
 Iac. 1. 5.
 Psal. 119.
 105.
 r. Ps. 119.
 137.
 Luc. 1. 46.
 68.
 Psal. 1. 45.
 8. 9. 17.
 Exod. 34.
 6. 7. s. Psal. 143. 5. 2. 5. 10. 11. 12. Mat. 19. 17.
 Ier. 31. 3. et 32. 18. 19. 40. 41. et 33. 11. 20. Roms.
 3. 4. et 11. 22. 33. 1. Tim. 2. 19. 1. Psal. 71. 8.

Christum, nobis Patrem factum esse, & quæ vera fide ab eo petimus, nobis multo minus negare, quam parentes nostri nobis bona terrena denegant n.

121 *Cur additur, Qui es in celis?*

Ne de cœlesti maiestate Dei humile quippiam aut terrènuni cogitemus o, simul etiam, vt ab eis omnipotentia, quæcunque animo & corpori sunt necessaria, expectemus p.

DOMINICA XLVII.

122 *Quæ est præsma petatio?*

Sanctificetur nomen tuum. Hoc est, Da principio, vt te rectè agnoscamus q, & lucentem in omnibus operibus tuis omnipotentiā, sapientiam, bonitatem, justitiam, misericordiam, & veritatem tuam veneremur, prædicemus, & celebremus r. Deinde vt vñiversam vitam nostram, cogitationes, sermones, et actiones, eotemper dirigamus, ne sanctissimum nomen tuum propter nos contumelia afficiatur, sed honore potius & laudibus illustretur s.

DOMINICA XLVIII.

123 *Quæ est secunda petatio?*

Veniat regnum tuum. Hoc est, Regas nos ita Verbo & Spiritu tuo, vt nos

6. 7. s. Psal. 143. 5. 2. 5. 10. 11. 12. Mat. 19. 17.
 Ier. 31. 3. et 32. 18. 19. 40. 41. et 33. 11. 20. Roms.
 3. 4. et 11. 22. 33. 1. Tim. 2. 19. 1. Psal. 71. 8.

tibi magis magisq; subjiciamus t. Con-
serua & auge Ecclesiam tuam u, destrue
opera diaboli, omnemque potentiam
se adversus majestatem tuam efferentē.
Irrita fac omnia consilia, quæ contra
verbum tuum capiuntur x, quoad plenē
tandem, ac perfectē regnes y, cum eris
omnia in omnibus z,

DOMINICA XLIX.

124 Quæ est tertia petitio?

Fiat voluntas tua, quemadmodum
in cœlo, sic etiam in terra. Hoc est, Da,
ut nos, & omnes homines, voluntati pro-
priæ renunciantes a, tuæ voluntati quæ
sola est sancta, promptè, & sine ullo mur-
mure pareamus b: atq; ita singuli man-
datū nobis munus fideliter & alacriter
exequamur c, quemadmodum faciunt
Angeli in cœlo d.

DOMINICA L.

125 Quæ est quarta petitio?

Panem nostrum quotidianum da no-
bis hodie. Hoc est, Suppedita nobis o-
mnia, quæ sunt ad hanc vitam necessa-
ria e, ut per ea agnoscamus, te unicum
fontem effe, ex quo omnia bona ema-
nant f, ac nisi tu benedicas, omnem
nostram curam & industriam, atque
adeo tua ipsius dona, nobis infelicia &

Math. 6. 25. f Act. 14. 17. et 17. 27

C 3. novia

t Mat. 6.

33.

Psal. 119.

5. & 143.

10.

u Psal. 51.

20. &

122. 6.

x i Job. 2.

8.

Rem. 16.

20.

y Apoc. 22.

17. 20.

Rom. 8. 22.

23.

z i Cor.

15. 28.

a Mat. 16.

24.

Tir. 2. 12.

b Luc. 22.

42.

c i Cor. 7.

24.

d Ps. 103.

20. 21.

e Ps. 104.

22. et 143.

15.

g 1 Cor. 15. noxia esse g. Quapropter da, ut fiduci-
38. am nostram ab omnibus creaturis aye-
Deut. 8. 3. sam, in te solo collocemus h.

Psal. 27.

DOMINICA LI

16. 37.

126 Quæ est quinta petitio?

h Psal. 62. Remitte nobis debita nostra, sicut 126
et 55. 32. nos remitteremus debitoribus nostris: hoc
est, nobis miserrimis peccatoribus, om-
nia peccata nostra, atque eam etiam
pravitatem, quæ in nobis etiamnum
i. Psal. 51. haeret, propter Christi sanguinem ne
et 143. 2. imputes i: quemadmodum nos quoq;
i. Ioh. 2. hoc tuæ gratiæ testimonium in cordi-
bus nostris sentimus, quod firmiter no-
b. Mat. 6. bis propositum habemus, omnibus, qui
14. 15. nos offenderunt, ex animo ignoscere k.

i. 2 Ioh. 15.

DOMINICA. LII.

5. Psal.

127 Quæ est sexta petitio?

103. 14. Ne nos inducas in temptationem, sed
m 1 Pet. 5. libera nos à malo: hoc est, Quoniam
8. Eph. 6. ipsi natura adeo debiles & infirmi su-
12. mus, ut ne memento quidem subsistere
n 10b. 15. possimus i: infensissimi autem hostes
19. nostri, Sathan m, mundus n, ac nostra
o Rom. 7. ipsorum caro o, nos continenter oppug-
23. nant; tu nos sustentes, & Spiritus tui
Gal. 5. 17. robore firmes, ne in hoc spiritu li-
p Mat. 26. camine succumbamus p, sed tantisper il-
41. lis fortiter resistamus, donec integrum
q 1 Thes. 3. tandem victoriam obtineamus q.

1. 20. 5.

128 Quomodo concludi precationem

23.

34. 1m²

Quia

Quia tuum est regnum, & potesta,
& gloria in secula: hoc est, omnia hæc
à te petimus, quia cum & Rex noster,
& omnipotens sis, omnia nobis & vis
& potes largiri r. Atque hæc quidem
ideo petimus, ut ex ijs, non ad nos, sed
ad sanctum nomen tuum omnis glo-
ria redeat s.

129 Quid sibi vult particula, Amen?
Rem certain ac ratam esse. N m
precatio mea multo certius à Deo est
exaudita, quam ego in corde meo sen-
tio, me illud ex animo cupere r.

r Rom. 10.
11.12.
2.Pet. 9.
Joh. 14.
13.
Pf. 115. 1.
Ier. 33. 8.
9.
12 Cor. 1.
20.
Tit. 2.13.

Soli Deo Iesus & gloria.

FINIS.

C 4

PRECAUTIONES

aliquot privatæ & publicæ.

Precatio antequam ad opes accedatur.

OMnipotens, & misericors Deus, agimus tibi gratias, quod nos hanc noctem adeo clementer custodieris, & in hunc diem nobis vitam produxeris. Rogamus, ut nos hoc etiam die protegas, & nobis gratiam largiaris, quod eum totum in ijs transfigamus, quæ tibi grata & accepta sunt: ac ut jam Solis tui radijs universum orbem terrarum illustras, sic etiam Spiritus tui splendore obscuramentis nostris illumines, ne a semitâ iustitiae tuæ aberrantes, in hanc vel illam partem declinemus: te semper omnia nostra intuentem, nobis ante oculos proponamus; te nostrarum cogitationum, dictorum, factorumq; omnium testem & vindicem agnoscamus, ac reveremur; nec quicquam sit quod magis metuamus; quam ne te tam benignum patrem offendimus; quicquid aggredimur aut instituimus, illud nobis perpetuo sit propolitum: ut id ad tuam viuis gloriam, & aliorum utilitatem referamus. Ad hanc quoniam

quoniam consilium salutare, occasiones
idoneæ, & felices rerum successus ac e-
ventus penes te vnum sunt, fac ut hæc
omnia à te solo petamus & accipiamus.
Effice præterea, clementissime Pater,
ne in parandis ijs, quæ ad hujus vitæ
necessitatem pertinent, tantum curæ ac
laboris impendamus, vt interea res cœ-
lestes negligamus, ac segnius tracte-
mus, sed vt primùm semper quæramus
regnum tuum, & justitiam ejus; nihil
dubitantes, quin sic agentibus, cætera
omnia sis adjecturus. Tuere etiam ac
defende hoc fragile corpus & animam
nostram. Instrue nos consilijs & robore
Spiritus tui, adversus tot ac tam varios
insultus Satanæ; libera nos omni metu
& periculis quibus in hoc mundo omni-
nibus momentis expōsiti sumus. Quo-
niam vero nihil est, rectè incepisse, nisi
etiam gnaviter perficiamus; oramus te
vt ne hoc tantum die nos in tuam tute-
lam suscipias, sed vt porro etiam per
omnem vitam dux noster & defensor
esse velis, confirmans & adaugens do-
na, quæ protua bonitate, & misericor-
dia in nos indignos peccatores contul-
isti, quoad plenè tandem ac perfectè nos
capitu nostro Christo advicias, qui cùm
sit unicus ille Sol justitiae, nos æterna
tua luce & latitiae complebit. Interca-
sus autem,

autem, dum in hac eritnosa vita degimus, mitte fideles pastores animarum, & per verbum eorum sit efficax Spiritus tuus sanctus in cordibus auditorum, ut magna tibi Ecclesia colligatur, & destruantur opera diaboli. Armes Magistratum divino tuo robore, ut Ecclesiam & Politias defendat. Consolare &c confirma quotquot sunt animo vel corpore afflitti. Ut autem haec tanta bona a te petere & expectare audeamus condona nobis omnia peccata nostra, propter Filium tuum charissimum Iesum Christum, qui nobis promisit, quicquid a te fiducia in petiverimus, te id nobis certissime daturum esse; ideoque sic precari jussit, *Pater noster, &c.*

Precatio priusquam Puer ad Scholam eat.

P S A L M . C X I X .

*In quo instituet adolescens viam suam?
Si prudenter se gerat juxta sermones tuos.
Ex animo te exquisiri, ne sis as me aberrare a praeceptis tuis.*

*A*go tibi gratias, clementissime Deus, cum pro alijs tuis summis & infinitis beneficijs, tum vel maxime, quod pro tua singulat^a misericordia, me

ad

ad agnitionem Evangelij tui vocasti,
 præceptoribus me tradidisti, qui optimis literis & artibus me instituerent,
 meumque animum sanctis ac honestis
 præceptis imbuerunt. Da ut recte ag-
 noscam, qualia & quanta sint hæc tua
 dona, & pro his tibi semper gratias a-
 gam. Largire mihi porro etiam gratiam
 tuam, & nebulis mentis meæ discussis,
 me Spiritus tui radijs illustra, vt ea
 quæ mihi à præceptoribus proponuntur
 cupidè & feliciter discam, fideliter
 retineam, promptè & cum judicio red-
 dam, ne & præceptorum & meus labor,
 pretiosum tempus, atque hæc tara com-
 moda mihi abste data occasio, & qui à
 me fructus expectantur, turpiter mea
 ignavia & ingratitudine pereant. Id ne
 fiat largire mihi spiritum tuum sanctum,
 autorem omnis intelligentiæ & verita-
 tis, qui me veracem, & his percipien-
 dis aptum & idoneum reddat. Da eti-
 am, vt cuicunque studio meum animum
 applicem, illud mihi semper propositum
 sit, vt te solum agnoscam vetum Deum,
 & quem misisti Iesum Christum, at-
 que ita te pura conscientia colam. Cæ-
 terum, quoniarn ijs sapientiam promit-
 tis, qui animo sunt submissi & humili,
 velut pueri; eos autem qui arrogantes
 sunt & elati tuis donis orbatis, tradis
 vanitatem.

vanitati: eradicat ex corde meo omnem
superbiam, ut humilis effectus, me tibi
primū, deinde etiam ijs quorum me
disciplinæ tradidisti, docilem & obedi-
entem præbeam; itaque me paulatim
præparem, ut in obeundo munere, quod
mihi olim es assignatus, tuæ solius
gloriæ, atque aliorum utilitati servire
possim.

P S A L. XXV.

*Secretum Domini timetibus eum, &
ad eum suum notum illis facit.*

*Preccatio ante quam capiatur
cibus.*

*Oculi omnium in te sperant, Domine,
& tu das escam illis in tempore opportu-
no, aperis tu manum tuam, & impies
omne animal benedictione.*

O Mnipotens, clementissime Deus,
qui immensa bonitate omnia ex ni-
hilo condidisti, quique eadem perpetuò
divina tua potentia sustines ac gubernas,
qui duxisti Israëlitas per deser-
cum, pascens eos manna annos quadra-
ginta: benedic nobis miseris servis tuis,
atque haec tua dona sanctifica, ut ijs so-
briè sancteque fruamur, atq; ex ijs ag-
noscamus, te verè nobis patrem esse, &
fon-

fontem omnium bonorum. Da præterea, vt his corporalibus bonis vtentes, ita semper affecti simus, vt præcipue quæramus spiritualem illum cibum verbi tui, quo animæ nostræ ad vitam æternam nutriantur, quam nobis Christus pretioso suo sanguine paravit.

Pater noster. &c.

Sic præcipit Christus, L v c. 21.

Cavete vobis, ne quando graventur cordi vestra crapula & ebrietate, & curis hujus vita, & repente vos opprimat dies ille tanquam laqueus.

Gratiarum actio, post sumptum ciborum.

Sic præcepit Dominus, DEVT. 8.

Cum comederis, & satiatus fueris, gratias agas Domino Deo tuo, nec unquam committas, ut obliviscaris Domini Dextui, & præcepta ejus negligas.

Domine Deus, Pater cœlestis, agimus tibi gratias pro summis tuis & infinitis beneficijs, quæ immensa misericordia singulis momentis in nos miseros peccatores confers: quod nos sustentas in hac mortali vita, omnia supplydans.

peditans, quæ nobis sunt necessaria, in primis vero, quod nos dignaris per sanctam Evangelij tui doctrinam in spe melioris vitae regenerare. Rogamus te, misericors Deus & Pater, ne patiaris, ut animi nostri in his terrenis & caducis rebus defixi haereant, sed quæ in cœlis sunt, suspiciant & querant, expectantes illinc servatorem nostrum Iesum Christum, dum ad nos liberandos in nubibus appareat. *Pater noster, &c.*

*Precatio ante quam cubitum
discedatur.*

Domine Deus, cœlestis Pater, qui pro tua multipli sapientia diem labori, noctem quieti destinasti; agimus tibi gratias quod nos hunc diem adeo clementer custodieris, nosque assidue tot beneficijs cumules; largire etiam, ut à labore & curis requiescentes; ita somno reficiamur, ne animus interea velut cum corpore sopitus, in amore tui dormitet, sed ut memoria creationis & salutis nostræ nullo ynquam tempore ex nostris cordibus deleatur. Da præterea ut conscientia nostra non minus quam corpus sua etiam quiete fruatur. Adhæc ut somno moderate utentes, non igna-

vix, sed necessitati consulamus; nimirū quo ad intermissa opera alacriores & vegetiores redeuntes, tibi & proximo expeditius serviamus. Interea autem dū somnum capimus, nos ab omni periculo tuere, animōque & corpore impollutos conserva, ut noster somnus etiam sit ad tuū nominis gloriam. Porro cūm hic dies nobis non sine multiplici lapsu abierit, (quoniam miseri assidue peccatum circumferimus) rogamus te, quemadmodum nunc omnia nox tenebris involvit, sic tu pro tua immensa misericordia, omnia nostra peccata sepelias, ne propter illa à conspectu tuo repellamur. Largire etiam quietem & consolationem omnibus, qui cum morbis aut alijs calamitatibus conflictantur, propter Iesum Christum filium tuum Dominum nostrum, qui nos ita docuit precati, *Pater noster, &c.*

Publica confessio peccati, que ante Concionem recitatur.

Omnipotens, juste, & misericors Deus, agnoscimus & confitemur coram divina tua majestate, nos vere miseros peccatores esse, conceptos & natos in corruptione & pravitate, ad omne

omne malum proclives, nec ad ullum bonum idoneos, quodque assidue sanctissimam legem tuam violantes, iram tuam & æternas pœnas commerianuit. Sed dolet nos ex animo, quod te tam benignum Patrem toties offenderimus; damnamus nos ipsos & peccata nostra detestamur, suppliciter rogantes, ut tua misericordia subveniat nostræ miseriæ. Ignosce nobis omnia peccata nostra, propter Iesum Christum Filium tuum dilectum. Largire nobis gratiam Spiritus tui sancti, qui nos doceat verè & ex animo nostra peccata agnoscere, sic ut toti nobis displiceamus, & peccatum in nobis magis ac magis aboleatur, nosque ad novam vitam excitati, justos ac sanctos fructus proferamus, tibi acceptos propter eundem Iesum Christum. Effice preterea, ut voluntatem tuam ex verbo tuo rectè agnoscamus, atque inde discamus non à nobis ipsis, aut vlia creatura pendere, sed in te solo omnem spem repnere, ut certa & firma sit nostra confitatio, ac ut vetus ille noster homo cum pravis cupiditatibus, magis magisque crucifigatur, nosque ipsos tibi vivam & sanctam hostiam offeremus, hoc unum semper spectantes quo pacto tua gloria propagetur, & quam plurimi Christo sacrificiant. Quæ omnia à te petimus fiducia

fiducia Domini nostri Iesu Christi, qui
nos ita precari docuit, *Pater noster,*
&c.

*Precatio quæ recitatatur finita
Concionem.*

OMnipotens, justè, & misericors De-
us, ne patiaris sanctissimum nomen
tuum propter peccata nostra affici con-
tumelia. Nam alioqui plus satis te be-
nignum Patrem offendimus, dum ver-
bo tuo, ut par erat, non obedimus: dum
ignorantia, ingratitudine, & murmure
nostrò, iram tuam quotidie aduersus nos
concitamus, atque ita justas pœnas no-
bis attrahimus. Veruntamen, ô Do-
mine, miserere nostri pro magna tua mi-
sericordia: Fac ut peccata nostra & re-
ctius agnoscamus, & magis deplore-
mus, & vitam nostram emendemus:
Excita & corobora Magistratum populi
tui, ut gladio, quem ei porrexisti, ad te-
torem & securitatem legitimè vtatur.
Confirma Ministros Ecclesiarum tuarū
ut fideliter & constanter verbum tuum
doceant, & omnes officij sui partes o-
beant. Tuere ac defende nos ab omni
dolo & perfidia. Irrita fac omnia scle-
rata atque insidiosa consilia, quæ adver-
sus Ecclesiam & verbum tuum capiuntur.

Ne

Ne subtrahas nobis verbum tuum, & Spiritum sanctum tuum, ne auferas a nobis. Excita in nobis veram fidem, patientiam & constantiam. Fer opem misericordiae & afflictiae Ecclesiae tue; libera eam omni tyrannide & ignominia. Consolare & confirmare quotquot sunt animo vel corpore afflitti. Da nobis tuam pacem per Iesum Christum Filium tuum, Dominum nostrum, qui hanc nobis indubitatam de tua voluntate promissionem edidit; Amen dico vobis, quicquid petieritis a Patre in nomine meo, hoc dabit vobis, eaque fretos nos sic precari jussit. *Pater noster, &c.*

FAc etiam, ut constanter perseveremus, & quotidie proficiamus in veritate, certa & ab ipsa mundi exordio ad nos propagata Christianorum fide, & per eam Christi & omnium bonorum ejus magis ac magis participes siamus, quam sic ore & corde confitentes dicimus. *Credo in Deum, &c.*

2. C O R . 13.

Gratia Domini nostri Iesu Christi, et charitas Des. & communicatio Spiritus sancti, sit cum omnibus vobis. Amen.

Precatio

Precatio Scholastica.

1. T I M. 6. & 2. T I M. 1.

Ω^Ω Τιμόθεε, τις παρεκκαταθήκει φίλων
ξον καὶ αὐτούρες τὸ χάρισμα τὸ Θεῖ, ὅπερ
εἰσι.

O Mnipotens, æterne, & misericors Deus, Pater Domini nostri Iesu Christi, vna cum Flio tuo coæterno, Domino nostro Iesu Christo, & Spiritu sancto, qui prope es omnibus invocantibus te in veritate; ago tibi gratias pro omnibus æternis, & hujus vitæ beneficijs; quod condidisti, elegisti, & servas tibi æternam Ecclesiam, & in ea te patefecisti certo verbo tradito per Prophetas & Apostolos & testimonij divini; & sic diligis nos, ut volueris Filium tuum coæternum Dominum nostrum Iesum Christum, propter nos homines & propter nostram salutem descendere de cœlo, assumere humanam naturam, pro nobis fieri victimā, crucifigi, mori, & resurgere, ascendere in cœlum, & sedere ad dexteram tuam: donas propter eum, ac per eum omnibus nobis credentibus, gratis remissionem peccatorum, reconciliationem, Spiritum sanctū, iustitiam, & vitam æternam: accendis et servas inter nos lucem Euangelij, et necessaria doctrinarum studia: das & defendis.

defendis contra diabolos aliqua Ecclesiae & Scholarum hospitia: & vocasti ac elegisti me quoque ad societatem hujus æternæ Ecclesiæ, in qua & nasci me voluisti, & in agnitione ac timore tui educari, meq; præ multis alijs hominibus pro singulari ac ineffabili tua misericordia ornasti hoc summo beneficio, ut pietatis, literarum atq; optimarum artium doctrina instruerer. Etsi autem his omnibus beneficiis me indignissimum agnosco; tamen quia jussisti nos per & propter Christum Filium tuum à te petere & expectare remissionem peccatorum & Spiritum Sanctum, confiteor, & deploro omnein meam inimunditatem & ingratitudinem, & toto peccatore ore, ut remittas mihi omnia peccata mea, propter Filium tuum vnigenitum Dominum nostrum, & sanctifices & regas me perpetuò Spiritu tuo Sancto, casto, & verace, ut te solum verum Deum, omnipotentem, castum, veracem, æternū Patrem Domini nostri Iesu Christi, & Dominum nostrum Iesum Christū, & Spiritum Sanctum verè agnoscam, invocem, timeam, & diligam. Collige & defende Ecclesiam. Tuere Politias, quæ sunt Ecclesiæ hospitia. Da & adjuva fideles & salutares Doctores & gubernatores, Serva Scholas & lucem doctrinarum

strinarum, pacem, & honestam disciplinam in Ecclesijs & Rebuspub. Gubernia & fortuna vitam & vocationem meam, & facias me vas misericordiae, & organum mihi & alijs salvare. Ne sis nas me à diabolo, vel à carne mea tentari negligentia, curiositate vel ambitione. Ne sis exoriri in corde meo spes aut cupiditates vanas & stultas: sed efficie ut meæ vocationis officia, recte, diligenter, & feliciter faciam. Accende & confirma in me amorem & agnitionem tui, studium veritatis, & rerum utilium ac necessiarum, ut omnia dona, quæ in me contulisti, & labores meos referam ad tuam vnius gloriam, & proximi utilitatem. Defende me à pravis sodalitijs, & ab omnibus diabolorum insidiis: Sit verbum tuum lucerna pedibus meis, & lumen semitis meis. Hæc omnia à te peto, per & propter Iesum Christum Dominum nostrum, qui dixit, Quicquid oraveritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Item, Dabit Spiritum Sanctum peccatisbus.

Pater noster, &c.

FINIS.